

Торгівля у 2016 році

За оцінками Мінекономрозвитку, у 2016р. зростання обсягів випуску ВЕД "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів" становило 4,5% [±0,1 в.п.] з урахуванням зростання обороту роздрібною торгівлі на 4% (проти «мінус» 19,8% за 2015р.) та оптової торгівлі на 4,9% (проти «мінус» 12,2% відповідно). **Ріст роздрібною товарообороту** свідчить про відновлення споживчого попиту домогосподарств, підтриманий зростанням реальної заробітної плати на тлі уповільнення цінової динаміки на внутрішньому ринку. **Зростання оптового товарообороту підприємств** є наслідком активізації виробничої діяльності в реальному секторі економіки (зокрема, у переробній промисловості, сільському господарстві та будівництві), де у продовж року підприємства відновлювали свої виробничі потужності. З початку 2017р. очікується посилення впливу саме роздрібною торгівлі, динаміка якої визначатиметься споживчим попитом домогосподарств, що стимулюватиметься підвищенням мінімальної заробітної плати та подальшим зростанням виробництва окремих видів промисловості. В той час як, оптова торгівля демонструватиме помірні темпи зростання через вплив стримуючих чинників (у т.ч. особливостей функціонування підприємств на початку року, зростання собівартості виробництва). Враховуючи зазначене, у I кв. 2017р. очікується зростання обсягів випуску ВЕД «Торгівля» на рівні 3,2% [±0,2 в.п.].

«у 2016р. зростання ВЕД «Торгівля» становило 4,5%»

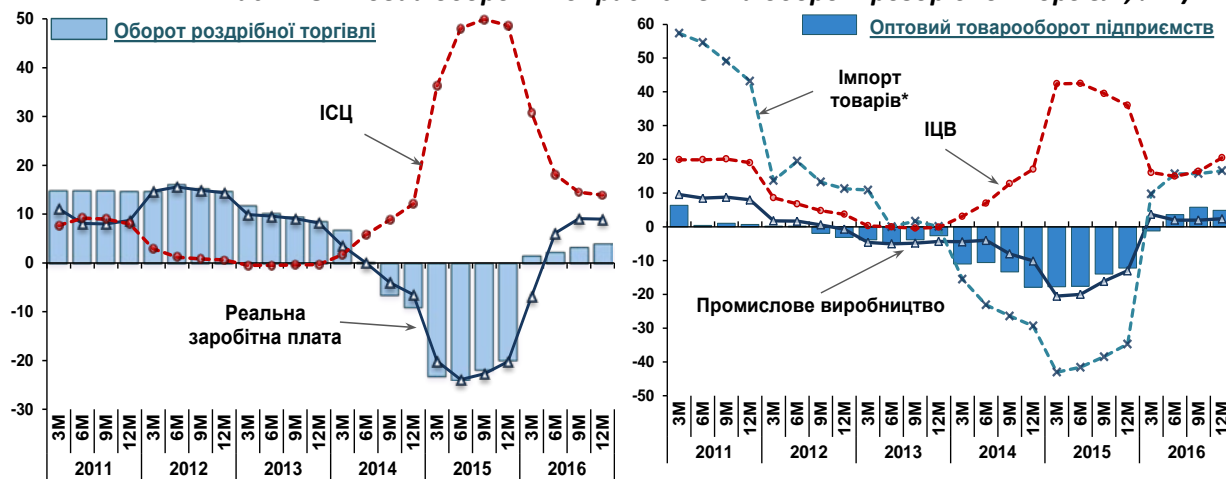
Табл. 1. Основні показники внутрішньої торгівлі, % п/п

	2015	11М 2016	2016	внесок, в. п. (2016)	структура, % (2015)
ВЕД "Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів"*	-16,3	4,4	4,5	-	100
Оптовий оборот підприємств	-12,2	4,9	4,9	2,6	53,6
Оборот роздрібною торгівлі	-19,8	3,7	4,0	1,9	46,4

Джерело. ДСС

*- розрахунки Мінекономрозвитку.

Рис. 1. Оптовий оборот підприємств та оборот роздрібною торгівлі, % п/п

*Не включаючи імпорт мінеральних продуктів

Джерело. ДСС, НБУ

Основними чинниками динаміки стали:

Стимулюючі:

(1) підвищення купівельної спроможності домогосподарств на тлі зростання реальної заробітної плати (у 2016р. реальна заробітна плата підвищилась на 9%, проти скорочення на 20,2% у 2015р.);

(2) збільшення попиту на послуги оптової торгівлі з боку підприємств переробної промисловості, будівництва та рослинництва через розширення їх діяльності;

Довідково. У 2016р. с/г виробництво зросло на 6,1% (11,4% частка у використанні ВЕД «Торгівля» (за даними таблиці «витрати-випуск» у 2015 р.), будівництво – на 13,1% (частка 0,7%) та переробна промисловість – на 3,5% (частка 62,8%).

(3) уповільнення цінової динаміки на споживчому ринку (у середньому зростання ІСЦ у 2016 р. становило 13,9% проти зростання на 48,7% у 2015 р.);

«високий темп зростання роздрібною торгівлі був обумовлений попитом домогосподарств, на тлі зростання реальної заробітної плати в умовах низької цінової динаміки на споживчому ринку, що дозволило компенсувати скорочення обсягів кредитування»

(4) покращення споживчих настроїв домогосподарств (за даними компанії GfK у середньомісячному розрахунку у 2016р. індекс споживчих настроїв склав 51,4 (розрахунки Мінекономрозвитку), що на 5,4 п. вище, ніж аналогічний показник за 2015р.);

Примітка. На індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту в більший мірі впливає індекс споживчих настроїв за попередній місяць. Коефіцієнт кореляції (починаючи з червня 2015р.) між індексом фізичного обсягу роздрібного товарообороту (р/р) та зміною індексу споживчих настроїв (р/р) становить 75,9%, при цьому коефіцієнт кореляції між індексом фізичного обсягу роздрібного товарообороту (р/р) та зміною індексу споживчих настроїв (р/р), взятого з лагом в один місяць, є кращим та становить 81,6%. Тобто індекс споживчих настроїв за поточний місяць визначає можливості/загрози, які впливатимуть на індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту у наступному місяці.

Довідково. За даними компанії GfK у грудні 2016р. індекс споживчих настроїв збільшився на 4 п. порівняно груднем 2015р. та склав 57,1 (у зокрема, індекс економічних очікувань склав 59,6, що на 3,3 п. вище, ніж у грудні 2015р.), що може свідчити про створення певних сприятливих можливостей, які чинитимуть позитивний вплив на формування приросту обсягу роздрібного товарообороту у січні 2017р.

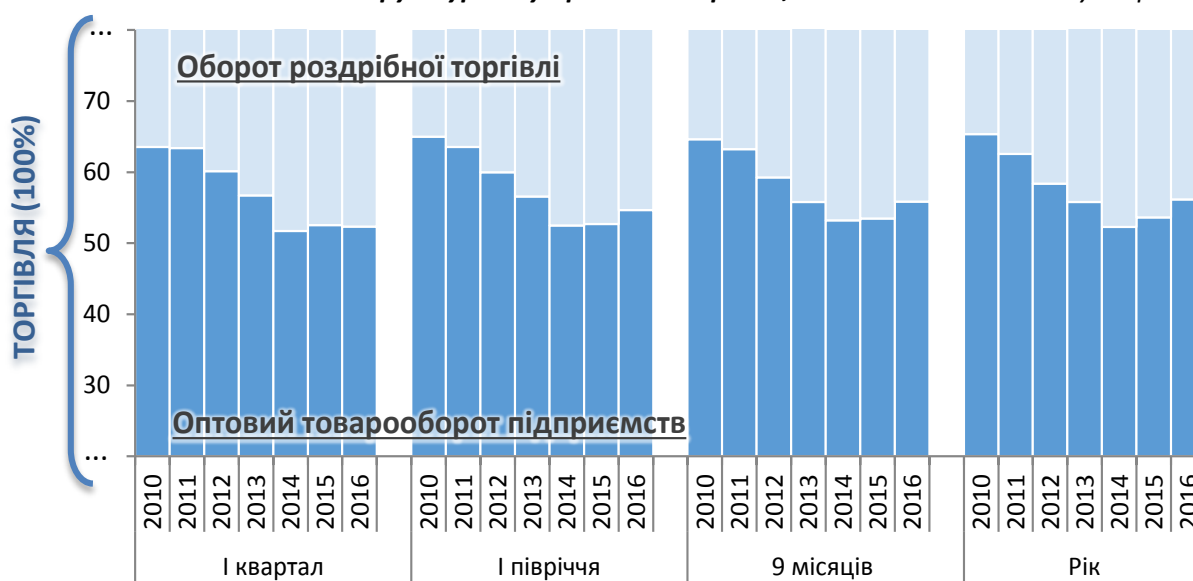
(5) низька статистична база порівняння (падіння у 2015р. становило у оптовій та роздрібній торгівлі 12,2% та 19,8% відповідно).

Стимулюючі:

(1) низькі обсяги кредитування внутрішньої торгівлі (роль обігових коштів) та споживчого кредитування домашніх господарств (станом на кінець листопада 2016р. у порівнянні з даними на кінець листопада 2015р. обсяг кредитів, наданих підприємствам торгівлі скоротився на 24,2%, а обсяг споживчих кредитів – на 8,8%).

Серед структурних змін у 2016р. для розвитку внутрішньої торгівлі характерним було відновлення частки оптової торгівлі у структурі внутрішньої торгівлі до 56,2% (проти 53,6% у 2015р. та середнього значення за 2010-2013рр. – 60,5%) в умовах активізації виробничої діяльності;

Рис.2. Структура внутрішньої торгівлі, % до загального обсягу торгівлі

«в умовах активізації виробничої діяльності зростає частка оптової торгівлі у структурі внутрішньої торгівлі»

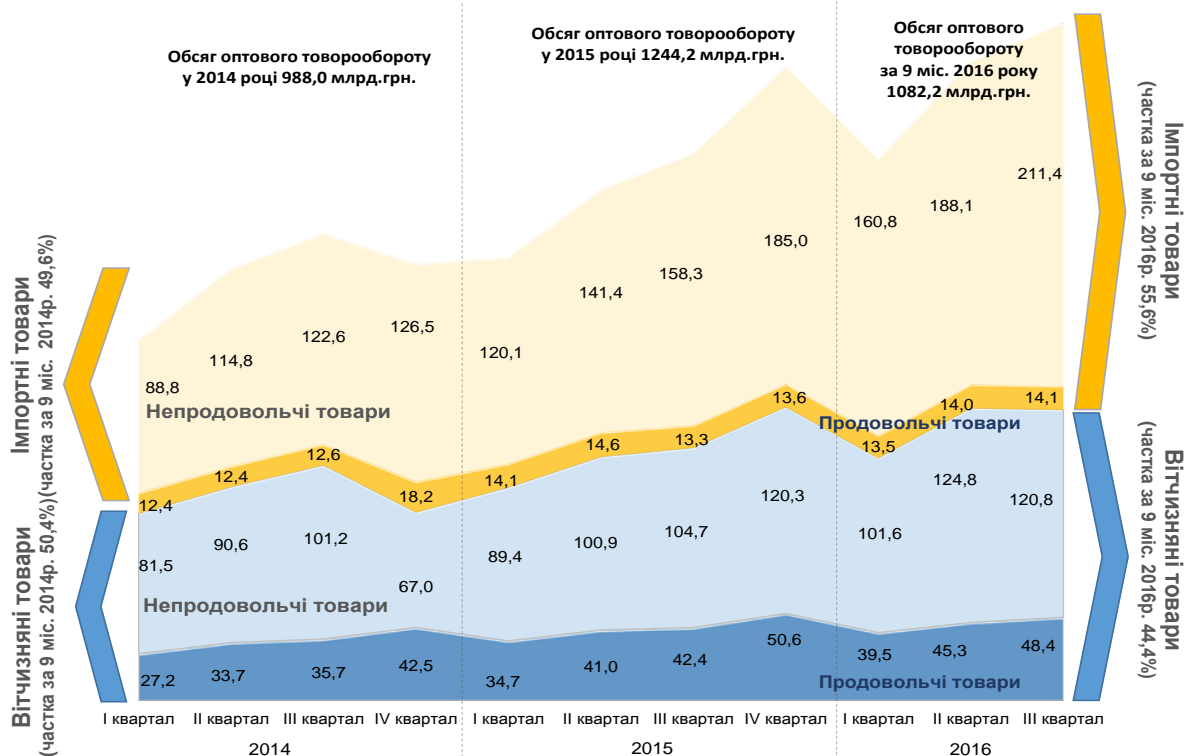
Джерело. ДСС

Примітка. Зміна структури торгівлі на користь оптової відбувається під впливом активізації виробничих процесів, в той час як, незважаючи на суттєве збільшення реальної заробітної плати, підвищення комунальних тарифів та стримані споживчі настрої населення в умовах економічної невизначеності, обумовили повільніше зростання обсягів роздрібної торгівлі (порівняно з темпами зростання оптового товарообороту підприємств).

збільшення частки імпортованих товарів у структурі торгівлі (за 9 міс. 2016р. частка імпортованих товарів у оптовій торгівлі становила 55,6% (проти 52,8% за 9 міс. 2015р.), а у роздрібній – 43,1% (40,4% відповідно)), значною мірою, обумовлено зростанням попиту на проміжну імпортовану продукцію в умовах покращення фінансового стану підприємств та активізації діяльності в окремих імпортозалежних підвидах промисловості, зростанням купівельної спроможності населення, на тлі збільшення заробітної плати, а також вищими конкурентними перевагами окремої іноземної продукції порівняно з

вітчизняною (зокрема, за 9 міс. 2016р. порівняно з 9 міс. 2015р. частка імпортованих продуктів фармацевтичних основних та препаратів фармацевтичних у структурі оптового товарообороту непродовольчих товарів збільшилась на 1,1 в.п. до 5,7%, засобів автотранспортних легкових – на 1,7 в.п. до 3,3%, промислової хімічної продукції – на 0,4 в.п. до 1,3%, машин і устаткування сільськогосподарського, для добувної провистості та будівництва, текстильного, швейного та трикотажного виробництва – на 0,6 в.п. до 1,5%).

Рис. 3. Обсяг оптового товарообороту у розрізі видів товару та походження, млрд.грн

Джерело. ДСС

Регіональний розріз. У 2016р. в обороті роздрібної торгівлі майже у всіх регіонах зафіксовані позитивні темпи приросту (у 23 регіонах), на відміну від скорочення у всіх регіонах у 2015 р. При чому у 5 регіонах зростання перевищило 5%, що сформувало більш ніж третину позитивного внеску у загальному прирості обороту роздрібної торгівлі (1,7 в.п.). Негативну динаміку продемонстрували лише Донецька та Чернівецька області, в яких за підсумками року все ще триває скорочення обороту роздрібної торгівлі.

Табл. 2. Оборот роздрібної торгівлі (регіональний розріз), % п/п

	Найбільші темпи зростання			Найбільші темпи падіння			
	2016р.	частка у структурі, 2016р.	внески, в. п. (2016р.)	2016р.	частка у структурі, 2016р.	внески, в. п. (2016р.)	
Львівська	7,5	5,9	0,4	Донецька	-3,8	3,2	-0,1
Полтавська	6,6	3,0	0,2	Чернівецька	-0,3	1,6	-0,01
Одеська	6,3	7,3	0,5	-	-	-	-
Київська	6,0	5,1	0,3	-	-	-	-
Запорізька	5,5	4,8	0,3	-	-	-	-

Джерело. ДСС

Очікування. На початку 2017р. динаміку торгівлі продовжуватимуть визначати високі темпи зростання обороту роздрібної торгівлі, які будуть забезпечені високим споживчим попитом домогосподарств, підтриманим підвищенням мінімальної заробітної плати, а також зростання оптового товарообороту підприємств, на який безпосередньо впливатиме висока виробнича активність в окремих видах діяльності.

Ризики. Загострення військового протистояння на сході країни, зменшення обсягів виробництва через несприятливу кон'юнктуру на зовнішніх ринках, відновлення негативних очікувань економічних агентів на фоні збереження проблем банківської системи.

«вплив Донецької та Луганської області на динаміку обороту роздрібної торгівлі у січні-листопаді 2016р. становив «мінус» 0,1 в.п.»

«розвиток сфери торгівлі підтримуватиметься високим споживчим попитом домогосподарств та подальшою активізацією діяльності в окремих підвидах промисловості»